

OPPRINNELIG KUNNGJORT VERSJON

Forskrift om husdyrgjødsel.

Dato	FOR-2002-02-11-337
Departement	Landbruksdepartementet, Miljøverndepartementet
Publisert	I 2002 hefte 4
Ikrafttredelse	01.02.2002, 31.12.2002, 01.01.2005, 01.01.2008
Endrer	<u>FOR-1998-11-26-1093</u>
Gjelder for	Norge
Hjemmel	<u>LOV-1995-05-12-23-§3</u> , <u>LOV-1995-05-12-23-§11</u> , <u>LOV-1981-03-13-6-§9</u> , <u>LOV-1981-03-13-6-§81</u> .
Kunngjort	12.04.2002
Journalnr	2002-0266
Korttittel	Forskrift om husdyrgjødsel

Fastsatt av Landbruksdepartementet og Miljøverndepartementet 11. februar 2002 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 3 og § 11 første ledd og lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) § 9 nr. 1 og nr. 3 og § 81.

Kapittel I. Innledning

§ 1. Formål

Forskrift om husdyrgjødsel har som formål å hindre forurensning til luft, vassdrag, grunnvann, fjorder og havområder som følge av husdyrhold, gjennom å sikre at husdyrgjødsel utnyttes best mulig som en ressurs for planteproduksjonen.

Videre er det et mål å sikre at husdyrgjødsel disponeres på en slik måte at hensynet til det biologiske mangfoldet ivaretas.

Det er også et mål å redusere ulemper med lukt og partikkelspredning som følge av disponering av husdyrgjødsel nær områder med bebyggelse.

§ 2. Virkeområde

Denne forskriften gjelder for oppsamling, lagring og spredning av husdyrgjødsel når den kan medføre forurensning eller fare for forurensning, eller på annen måte berører hensyn nevnt i § 1.

§ 3. Forbud mot vann- og luftforurensning

Husdyrgjødsel skal samles opp, lagres og disponeres slik at den ikke fører til forurensning eller fare for forurensning, eller på annen måte berører hensyn nevnt i § 1.

§ 4. Areal

Fulldyrket og overflatedyrket jord defineres i denne forskriften som i generell forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket.

Med utmark menes areal som ikke er fulldyrket, overflatedyrket, innmarksbeite eller på annet vis kultivert areal.

Kapittel II. Disponering av husdyrgjødsel

§ 5. Krav til spredeareal og gjødseldyrenheter (GDE)

Husdyrgjødsel kan bare spres på godkjent spredeareal. Det skal være tilstrekkelig disponibelt areal for spredning av husdyrgjødsel, normalt minimum 4 dekar fulldyrket eller overflatedyrket jord pr. gjødseldyrenhet (GDE). For områder som er definert som sårbart område etter EUs nitratdirektiv, skal tilførslen av husdyrgjødsel ikke overstige 17 kg total nitrogen pr. dekar. Dette gjelder områder med avrenning til Glommavassdraget, medregnet Lågen og Vorma, Haldenvassdraget og øvrige områder med avrenning til Oslofjorden mellom svenskegrensa og Strømstangen fyr samt til indre Oslofjord (innenfor Drøbaksterskelen). Ved beregning av spredeareal og antall gjødseldyrenheter, kan det gjøres fradrag for normale tap av ammoniakk i husdyrrom og gjødsellager.¹

En gjødseldyrenhet tilsvarer en utskilt mengde fosfor på omlag 14 kg i husdyrgjødsel. Antall gjødseldyrenheter beregnes etter tabell 1.

Tabell 1: Oversikt over antall dyr pr. gjødseldyrenhet.

Dyreslag	Antall dyr pr. gjødseldyrenhet (GDE)	
	Kategori I	Kategori II (Fôr tilsatt fytase e.l.)
mjølkeku	1 =	–
jerseyfe	1,3	–
ungdyr storfe	3	–
ammekyr	1,5	–
voksne hester	2	–
avlspurker/-råner	2,5	3
slaktegris*	18	20
sauer/geiter (vinterfôret)	7	–

<i>Dyreslag</i>	<i>Antall dyr pr. gjødseldyrenhet (GDE)</i>	
	<i>Kategori I</i>	<i>Kategori II (Fôr tilsatt fytase e.l.)</i>
avlstisper rev (med tilhørende valper)	25	–
avlstisper mink (med tilhørende valper)	40	–
høner	80	100
slaktekyllinger*	1400	1750
livkyllinger**	550	690
kalkuner, avlsdyr	40	50
kalkuner, slaktedyr*	240	300
kaniner, avlsdyr	40	–
kaniner, slaktedyr*	600	–
ender, avlsdyr	40	–
ender, slaktedyr*	300	–
gjess, avlsdyr	20	–
gjess, slaktedyr*	150	–

* For dyr som har en kort oppføringstid beregnes antall gjødseldyrenheter ut fra antall slaktede dyr pr. år.

** For livkyllinger beregnes antall gjødseldyrenheter ut fra antall leverte dyr pr. år.

Statens landbruksforvaltning kan fastsette antall dyr pr. gjødseldyrenhet for dyreslag og produksjonsformer som ikke omfattes av denne forskriften.

Statens landbruksforvaltning fastsetter registreringstidspunktet for beregning av antall gjødseldyrenheter og spredeareal.

Ved bruk av fôr tilsatt fytase, eller andre tilsvarende fôrtyper som reduserer utskilt mengde fosfor pr. dyr med minst 25% i forhold til normen (se tabell A i kommentar til forskriften), kan det søkes kommunen om å få beregne gjødseldyrenheter etter kategori II i tabellen.

Brukere som ved hjelp av et næringsbalanseregnskap klart kan dokumentere at de har underskudd av tilført næringsstoff på bruket, kan søke kommunen om å få et lavere krav til spredeareal.

Plan for bruk av husdyrgjødsel skal tilpasses arealets gjødslingsbehov, jf. forskrift for gjødslingsplanlegging. Dersom eier/bruker i praksis bare nytter deler av arealet til å spre husdyrgjødsel på uten at dette følger av gjødslingsplanen, skal det godkjente arealgrunnlaget for spredning av husdyrgjødsel etter disse regler reduseres tilsvarende.

I områder med alvorlig forurensning eller fare for alvorlig forurensning, kan kommunen stille krav til større spredeareal enn det som følger av første ledd.

For leid areal, ved avtale om spredning på bruk i nærheten, og ved salg av husdyrgjødsel, må det normalt foreligge skriftlig avtale av minst 5 års varighet.

1 Jf. § 16.

§ 6. Godkjenning av annet spredeareal

Kommunen kan etter søknad godkjenne annet areal enn det som framgår av § 5 første ledd.

Utmarksareal kan ikke godkjennes som spredeareal.

§ 7. Spredetidspunkt

Spredning av husdyrgjødsel skal så langt det er mulig skje i perioden fra våronnstart til 1. september, og fortrinnsvis om våren når planteveksten tar til.

Etter 1. september er det ikke tillatt å spre husdyrgjødsel uten nedmolding eller nedfelling. Med nedmolding eller nedfelling er det tillatt å spre husdyrgjødsel fram til og med 31. oktober.

I perioden fra og med 1. november til og med 15. februar er det ikke tillatt å spre husdyrgjødsel. Det er ikke tillatt å spre på snødekket eller frossen mark, uansett dato.

Kommunen kan bestemme at det ikke skal være tillatt å spre husdyrgjødsel i hele eller deler av perioden fra og med 1. september til 1. november i områder med alvorlig forurensning eller fare for alvorlig forurensning.

Husdyrgjødsel spredd på åpen åker skal moldes ned straks og senest innen 18 timer etter spredning.

Det skal tas rimelig hensyn til luktulemper og ulemper ved partikkelspredning ved spredning av husdyrgjødsel i nærheten av boliger.

Kapittel III. Gjødsellager og husdyrrom

§ 8. Generelle krav til gjødsellager

Gjødsellager skal ha tilstrekkelig kapasitet slik at all gjødsel kan lagres fram til spredning i den tillatte perioden. Lageret må i tillegg ha kapasitet til å oppbevare eventuell gjødsel som måtte ligge igjen i lageret etter siste utkjøring.

Lagringskapasiteten skal være minimum 8 måneder.

Ved nybygg, utvidelse og utbedring av gjødsellager skal kommunen godkjenne plan før arbeidet kan gjennomføres.

Før gjødsellager tas i bruk etter nybygging, utvidelse eller utbedring, skal det være kontrollert og godkjent av kommunen.

Eier/bruker skal jevnlig kontrollere at anlegget fungerer som forutsatt og er tett mot lekkasjer.

Rundt ethvert fast lageranlegg og baneanlegg for gjødsel skal det legges drenering som føres til inspeksjonskum før videre avløp. Inspeksjonskummen må være slik at det lett kan tas ut prøver av drenevannet, og utløpet skal kunne stenges for å hindre at forurensninger kommer til vassdrag.

Gjødsel fra utegarder og pelsdyrhold skal fjernes regelmessig, og minst en gang i året.

§ 9. Plassering av anlegg, avstandskrav

Anlegg for husdyrhold og lagring av husdyrgjødsel må ikke plasseres på flomutsatte områder eller så nær vassdrag, brønn eller annet vannforsyningsanlegg at det blir fare for forurensning.

Ved plassering av pelsdyranlegg må det legges vekt på at topografi, vegetasjon og vindretning er slik at plasseringen ikke fører til luktproblemer.

§ 10. Krav til ulike lagertyper

Lager for flytende gjødsel skal ha tette konstruksjoner i golv, vegger, porter, luker, uttappingsrør, spjeld m.m. slik at gjødsel/urin ikke renner ut, jf. også § 8. Landkummer skal i tillegg utstyres med tak eller flytende dekke. Gjødseldammer skal ha tett bunn. I gjødselgrop for sau og gjødselrenne for pelsdyr mv. skal bunn, sider og port være tette.

Gjødselkum med vegg som når mindre enn 1,5 meter over terreng, og gjødseldam, skal ha gjerde slik at samlet høyde fra terreng til toppen på gjerde er minst 1,5 meter. Kumvegg som når mer enn 1,5 meter over terreng, skal ha klatreavviser på toppen. Gjødselkum og landkum skal utstyres med innvendige stige-trinn eller andre redningsinnretninger.

Fast strøblandet gjødsel som har flytende overskudd, dvs. mindre enn 25% tørrstoff, skal lagres på tett bunnplate og skjermes med tette kanter. Bunnplaten skal ha fall til sluk og tett oppsamlingskum for urinsig fra gjødselen.

Gjødsel med mer enn 25% tørrstoff, og som omdannes under lagringsperioden, kan lagres direkte på bakken. Slike hauger skal skjermes mot overflatevann. Kommunen kan stille krav om skjerming mot nedbør.

Utendørs drift på talle/utegarder må innrettes slik at gjødsel kan fjernes på en effektiv måte fra foringsplasser, hvileplasser og eventuelle trafikkarealer mellom disse. Væskeoverskudd skal samles opp og lagres dersom det kan medføre fare for forurensning.

I anlegg for svine- og fjørfehold med bløtgjødsellager med 2.000 slaktegrisplasser eller mer, 750 avlspurker eller mer eller 40.000 plasser for fjørfe eller mer, skal det nyttes lagersystem eller teknikker¹ som beviselig reduserer utslipp av ammoniakk (NH₃) med 40% eller mer sammenliknet med utendørs bløtgjødsellager uten dekke.²

I nye anlegg for svine- og fjørfehold med 2000 slaktegrisplasser eller mer, 750 avlspurker eller mer eller 40.000 plasser for fjørfe eller mer skal det tas i bruk innredningssystemer² for husdyr som påviselig reduserer utslipp av ammoniakk med 20% eller mer sammenliknet med referansen. For anlegg for svinehold er referansen spalteplank på hele bingearaet, mens for burhøns er referansen anlegg hvor gjødselen lagres i husdyrrommet under burene. For anlegg med frittgående fjørfe er referansen fast underlag med strø og med drikkekar som vannkilde. Ved motstrid står dette leddet tilbake for lov av 20. desember 1974 nr. 73 (lov om dyrevern) med tilhørende forskrifter.

¹ Landbruksdepartementet vil utarbeide retningslinjer for hvilke tekniske løsninger som oppfyller dette kravet.

² Jf. § 16.

Kapittel IV. Utfyllende bestemmelser

§ 11. Tilsyn, pålegg og rapportering

Kommunen fører tilsyn med at bestemmelsene i denne forskriften overholdes.

Kommunen kan i det enkelte tilfellet gi pålegg om tiltak som en finner nødvendig for å forebygge, begrense, eller stanse forurensning som er i strid med denne forskriften.

Etter nærmere bestemmelser fra fylkesmannen plikter kommunen å gi opplysninger om forhold som berøres av forskriften.

§ 12. Unntak

Kommunen kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra denne forskriften.

§ 13. *Tvangsmulkt og trekk i produksjonstilskudd*

For å sikre at bestemmelsene i denne forskriften eller vedtak truffet i medhold av denne forskriften blir gjennomført, kan kommunen fastsette tvangsmulkt til staten i medhold av lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall § 73.

Ved brudd på forskriften kan kommunen foreta trekk i produksjonstilskuddet eller i andre tilskudd i henhold til generell forskrift av 1. juli 1999 nr. 782 § 9 om produksjonstilskudd i jordbruket.

§ 14. *Straff*

Ved overtredelse av forskriften eller vedtak truffet i medhold av denne forskriftens § 11, kommer forurensningslovens kap. 10 til anvendelse, dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebestemmelser.

§ 15. *Klage*

Kommunens enkeltvedtak i medhold av denne forskriften kan påklages etter lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) kap. VI.

Klagefristen er 3 uker fra meldingen om avgjørelsen er mottatt. Klagen sendes om kommunen til fylkesmannen som er klageinstans og som treffer endelig vedtak.

§ 16. *Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser*

Forskriften trer i kraft med virkning fra 1. februar 2002. Fra samme dato oppheves forskrift av 26. november 1998 nr. 1093 om husdyrgjødsel fastsatt av Landbruksdepartementet og Miljøverndepartementet.

Bestemmelsen i § 5 om krav knyttet til EUs nitratdirektiv om maksimum spredning av 17 kg totalnitrogen pr. dekar, trer i kraft 31. desember 2002.

For eksisterende bløtgjødsellager trer bestemmelsene i § 10 sjette ledd i kraft 1. januar 2008.

Bestemmelser om gjødseldyrenheter (GDE) trer for eksisterende produksjoner i kraft 1. januar 2005, jf. § 5 første ledd med tabell 1. fram til 1. januar 2005 gjelder for eksisterende produksjoner, de definerte gjødseldyrenhetene i kap. II punkt 2 i retningslinjer om lagring og spredning av husdyrgjødsel gitt av Landbruksdepartementet 1. mars 1989, med endringer 11. oktober 1991.